

А.И. Кухначева

**ФОРМИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ
БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ МЛАДШИХ КЛАССОВ**

В статье рассмотрено понятие "профессиональная компетентность учителя начальных классов", подана классификация профессиональных компетентностей учителя начальных классов, рассмотрены элементы профессиональной компетентности, определены функции, которые выполняет учитель начальных классов; выделены этапы формирования профессиональной компетентности учителя начальных классов, сформулированы педагогические условия формирования профессиональной компетентности у будущего учителя начальных классов.

À. Kukhnacheva

**FORMIROVANIE PROFESSIONAL'NOY KOMPETENTNOSTI
BUDUSCHEGO TEACHER MLADSHIKH KLASOV**

In stat'e rassmotreno ponyatie "professional'naya of kompetentnost' teacher of nachal'nykh klassov", given klassifikaciya professional'nykh of kompetentnostey teacher of nachal'nykh klassov, rassmotreny yèâââîòû professional'noy kompetentnosti, opredeleny funkcii, kotorye vpolnyaet teacher of nachal'nykh klassov; vydeleny ýðâîû formirovaniya professional'noy of kompetentnosti teacher of nachal'nykh klassov, sformulirovany pedagogicheskie usloviya formirovaniya professional'noy kompetentnosti for the budushego teacher of nachal'nykh klassov.

Стаття надійшла до редакції 11.02.2012

УДК 372.8:331.101.68.

*Харченко А.О.,
м. Харків, Україна*

**ФОРМУВАННЯ МЕТОДОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТ-
НІХ ЕКОНОМІСТІВ**

Загальна постановка проблеми. Через постійне ускладнення ситуації у сфері економічної діяльності, яке зумовлено істотною інерційністю процесів, що відбуваються в ній, і недостатню їх вивченість світова спільнота все частіше стикається з небезпечними кризовими явищами. За цих умов слід рішуче переглянути концептуальні підходи як до дослідження економічних явищ, так і до організації та здійснення професійної підготовки економістів. Йдеться перш за все про необхідність системної єдності при розробці чітких методоло-

гічних принципів дослідження процесів в економіці, їх модельного опису й наступного застосування. Справа в тім, що загально визнана криза світової системи освіти призвела до помітного зниження якості шкільної підготовки молоді. Це особливо стосується підготовки з математики, насамперед подолання схоластичного її сприйняття учнями і забезпечення ними чіткого бачення краси цієї науки, її істотного теоретичного значення і можливостей широкого практичного застосування.

В результаті в процесі навчання у вищій школі студенти, з недостатнім рівнем математичної підготовки сприймають матеріал, що їм викладається, поверхово, глибинної сутності застосовуваних при його викладі економіко-математичних моделей не розуміють і прагнуть по можливості запам'ятати їх лише для того, щоб більш-менш успішно скласти іспит чи залік. В той же час цілі, зміст і характер їх майбутньої професійної діяльності вимагають цілком свідомого підходу до формування і застосування математичних моделей та їх комп'ютерної реалізації при розв'язанні практичних завдань. Таким чином, сьогодні серйозною проблемою всієї педагогічної системи якісної підготовки фахівців з економіки постає формування у них належної методологічної компетентності, без якої неможливо й сподіватися на позитивні результати застосування моделей в реальному секторі нашої національної економіки, а отже й відповідного соціально-економічного відродження України.

Тривалий педагогічний досвід автора з викладання циклу навчальних дисциплін з економічної кібернетики, керівництва курсовими і дипломними роботами студентів та їх науково-дослідною роботою переконливо свідчить про невідкладну необхідність зміни самих методологічних підходів до аналізу й розв'язання порушеної проблеми.

Зв'язок проблеми з актуальними теоретичними і прикладними завданнями. Стратегічне завдання відродження виробничого і соціально-економічного потенціалу України вимагає підготовки висококваліфікованих фахівців з усіх сфер економіки, науки і культури. Однак особливого значення набуває підготовка майбутніх економістів, яким притаманні високий рівень професійної компетенції, загальної і професійної культури, чіткі світоглядні позиції й морально-етичні позиції принципи і переконання. Поряд з цим вкрай необхідним елементом їх підготовки має бути розвиток стратегічного мислення та його інноваційна спрямованість. Тому розв'язання порушеної проблеми безпосередньо пов'язане з розвитком як економічної теорії, так і теоретичних і практичних положень педагогіки вищої школи і методики викладання економічних дисциплін. Мета всіх цих заходів саме і полягає у забезпеченні належної якості професійної підготовки фахівців взагалі й висококваліфікованих економістів зокрема.

Суто практична ж значущість успішного розв'язання проблеми полягає в необхідності забезпечення глибокого розуміння майбутніми економістами

процесів і явищ, які відбуваються в різних сферах економічного життя сучасного суспільства, у напрацюванні методичних підходів та ефективних педагогічних технологій. Вони мають забезпечувати можливість озброєння студентів усвідомленими навичками системного аналізу цих процесів і вироблення адекватних впливів управлінського характеру. При цьому мається на увазі також необхідність навчити студентів методам розробки економіко-математичних моделей та їх використання з метою можливості отримання обґрунтованих рекомендацій для оптимізації функціонування і розвитку відповідних виробничих чи інших соціально-економічних систем.

Аналіз досліджень і наукових публікацій з проблеми дозволяє дійти висновку про її безумовну актуальність, про істотну теоретичну і практичну її значущість і необхідність невідкладного й ефективного розв'язання. Слід зазначити, що основи економічної кібернетики як науки про управління складними соціально-економічними системами закладалися ще в період Другої світової війни працями американських математиків. Методи цієї науки були розвинені роботами видатних вчених – лауреата Нобелівської премії академіка Л. В. Канторовича, академіків А. Д. Александрова, В. В. Новожилова, а також відомих українських вчених академіків В. М. Глушка, В. С. Михалевича, В. М. Геєця [1] та інших.

Потреби практики і велика теоретична значущість цього напрямку зумовила його бурхливий розвиток. Для прикладу можна навести хоча б роботи О. О. Бакаєва, В. М. Буркова, В. В. Віглінського, В. М. Вовка, М. Г. Гузя, М. В. Дацка [2]. Аналітичне проектування мотиваційних процедур планування запропонував свого часу В. Я. Заруба [3]. Математичні методи і моделі ринкової економіки розвинені в циклі наукових і навчальних робіт Т. С. Клебанової [4], Ю. Г. Лисенка, Л. Г. Раскіна та інших. Вони дозволили підійти до аналізу економіки в цілому й до її структурних і функціональних елементів як до складних систем, процеси функціонування яких відповідно до закономірностей самоорганізації і саморозвитку зазнають і впливу процесів регулювання і управління, спрямованих на забезпечення належного досягнення заздалегідь визначених цілей, як це детально досліджує О. С. Пономарьов у роботі [5].

Тому можна стверджувати, що економічна кібернетика ґрунтується на теорії систем, запропонованої свого часу ще Людвігом фон Берталанфі. Застосування в реальній практиці методів економічної кібернетики, по-перше, дозволило успішно розв'язати множини складних і суперечливих завдань, пов'язаних з оптимізацією і розвитком соціально-економічних систем різного масштабу і призначення в різних країнах світу і виявити деякі раніше недостатньо досліджені закономірності протікання процесів в економічних системах. По-друге, розвиток методів економічної кібернетики і досвід їх успішного практичного застосування призвели до певної ейфорії відносно її можливостей. Однак глобальна економічна криза, для подолання якої так і не було знай-

дено ефективних підходів і засобів, свідчить про певну обмеженість економічної кібернетики та застосовуваних нею моделей і методів. По-третє, необхідність ефективного застосування методів і моделей економічної кібернетики для дослідження процесів функціонування реальних соціально-економічних систем з метою їх оптимізації вимагає істотного підвищення рівня професійної компетентності відповідних фахівців.

Як вважають провідні вчені, це має передбачати належне оволодіння студентами методами системного аналізу, управління у складних ієрархічних системах та узгодження цілей, оптимізації потоків інформації в таких системах, а також методами оцінки, виявлення трендів складних сукупностей різних процесів і наукового прогнозування. Для успішного розв'язання таких задач фахівець має не просто володіти відповідним математичним апаратом, а й розуміти економічний сенс кожної змінної та функціональної залежності, набути навичок адекватного математичного опису економічних систем та процесів, що відбуваються в них і супроводжують їх функціонування. Адже ці знання і навички та їх належне практичне використання лежать в основі професійної діяльності фахівців з економічної кібернетики, перш за все вони необхідні для інформаційного забезпечення процесів підготовки і прийняття важливих управлінських рішень, для їх надійного обґрунтування.

Невирішені аспекти проблеми полягають у практичній відсутності науково обґрунтованих і дидактично вивірених підходів до належного подолання основних недоліків шкільної освіти й ліквідації наявних прогалин у знаннях студентів з математики, до забезпечення не просто сприйняття ними навчального матеріалу, а й його глибокого розуміння й бачення його ролі у майбутній професійній діяльності. Вимагає додаткового дослідження й такий аспект проблеми, як формування дієвої системи мотивації ефективно навчально-пізнавальної діяльності студентів. Однак основна увага, на наше глибоке переконання, має бути зосереджена на такому вкрай недостатньо дослідженому аспекті проблеми, як формування методологічної компетенції та логіко-методологічної культури майбутніх економістів, насамперед тих фахівців, що спеціалізуються у сфері економічної кібернетики.

Мета статті у зв'язку з цим і полягає саме в дослідженні можливих підходів до формування методологічної компетенції фахівців з економічної кібернетики та економістів з інших спеціальностей, цілі, зміст і характер професійної діяльності яких пов'язані з необхідністю розробки і практичного застосування економіко-математичних моделей. Передбачається розглянути поширені помилки, що виявляються при цьому, які викладачеві доводиться не просто виправляти, а й переконувати студентів у хибності їх моделей.

Виклад основного матеріалу. Моделювання, як досить ефективний метод наукового дослідження різноманітних об'єктів і явищ дійсності, набуло широкого застосування в різноманітних галузях. Воно полягає в тому, що

складний об'єкт замінюється моделлю, тобто більш простим об'єктом, в якому відтворюються властивості висхідного об'єкта, істотні для цілей даного дослідження, й ігноруються інші, неістотні властивості. Саме таке спрощення і полегшує можливість вивчення складних об'єктів. Модельне уявлення дозволяє досліджувати як об'єкти і процеси, що не підлягають безпосередньому виміру або такі, що ще не існують, а лише проєктуються. Особливо істотну роль модельний підхід відіграє при виборі найдоцільніших варіантів управлінського впливу на складні соціально-економічні системи, просте експериментування з якими може бути небезпечним.

Серед різного роду способів і засобів моделювання особливо широкого застосування набули математичні моделі у поєднанні з інформаційними технологіями їх комп'ютерної обробки. Такий підхід дозволяє проводити так звані багатоваріантні обчислення для визначення можливості оптимальних рішень і вироблення відповідних практичних рекомендацій. Завданням вищої школи виступає підготовка таких фахівців, які б не тільки добре володіли методами побудови економіко-математичних моделей та інформаційних систем, а й загальними основами і логіко-методологічними принципами економічної кібернетики та їх використанням у своїй професійній діяльності.

Економічною кібернетикою звичайно прийнято вважати специфічну галузь науки, предметом якої є застосування ідей і методів кібернетики в аналізі економічних систем. У розширеному і не зовсім точному сенсі часто під економічною кібернетикою розуміють ту сферу науки, яка виникла на стику математики і кібернетики з економікою, включаючи математичне програмування, дослідження операцій, економіко-математичні моделі, економетрію) і математичну економію.

Формування у студентів кібернетичного підходу до системного аналізу економічних систем постає при цьому стратегічним завданням системи їх професійної підготовки. Його розв'язання вимагає глибокого розуміння майбутніми фахівцями з економічної кібернетики, що використовуваний модельно-математичний апарат є не самоціллю, а лише одним із засобів пошуку найдоцільніших варіантів управлінського впливу на відповідні системи з метою досягнення бажаного їх стану чи характеру функціонування. Студенти повинні добре розуміти, що цього можна досягти лише при цілком коректному модельному уявленні досліджуваної системи, що будь-яка некоректність у побудові й використанні моделі може звести нанівець всі їх зусилля. Як цілком справедливо підкреслює видатний американський філософ, педагог, теоретик і практик бізнесу Р. Акофф, «в процесі навчання необхідно безперервно синтезувати вже засвоєні знання, перетворювати інформацію і знання у розуміння» [6, с. 199].

Практичний досвід переконливо свідчить, що застосування науково обґрунтованих й прийнятних економічною практикою методів і моделей може

допомогти виробити належні підходи до ефективного розв'язання задач управління, планування і прогнозування. Однак широка різноманітність самих систем виробничого, фінансового, комерційного та іншого характеру, а також динамічний характер сьогодення вимагають розробки і використання принципово нових підходів і методів управління, які б враховували розмаїття завдань і аспектів самого управління та його цілей, зумовлене, зокрема, і переходом нашої економіки до ринкових принципів функціонування.

Однак, на жаль, сучасним студентам досить важко оволодівати цими підходами і методами. Це пов'язано з цілою низкою обставин. По-перше, більшість викладачів не має практичного досвіду професійної діяльності в певних сферах економіки і викладає навчальний матеріал виключно так, як його подано в підручниках. А як стверджує той же Акофф, «для багатьох студентів найкращими стимулами до навчання і найбільш ефективним способом учіння є спроби розв'язувати реальні проблеми в реальних умовах під керівництвом людини, яка вже має подібні стимули і вміє навчатися» [там само]. По-друге, навчальні плани не передбачають належної логіко-методологічної підготовки майбутніх фахівців, без якої їм бракує здатності свідомо і впевнено розробляти адекватні економіко-математичні моделі й за їх допомогою досліджувати стан і поведінку реальних систем.

По-третє, загальний кризовий стан нашої національної економіки, її архаїчна структура та певна політична нестабільність в країні призводять до того, що значна частина підприємців живе лише «одним днем», майже не замислюється про своє майбутнє. Тому їх не цікавлять теоретичні розвідки й математичні моделі, за допомогою яких було б можливо планувати і прогнозувати розвиток виробничих підприємств чи комерційних організацій. Та й самі моделі не можуть відобразити всієї повноти тієї ситуації, яка завтра може статися з системами оподаткування чи митного законодавства, яким буде рівень інфляції чи відсоток за кредитами тощо.

Нарешті, по-четверте, вкрай низький рівень математичної підготовки заважає глибокому розумінню студентами навіть тих відносно простих методів і моделей, які носять суто демонстративний характер і призначені виключно для полегшення їх навчально-пізнавальної діяльності. Вважається, що ці методи і моделі дають необхідну базу для оволодіння більш складними підходами до модельного опису стану і процесів функціонування різних реальних систем, проведення за їх допомогою системного аналізу варіантів зміни їх поведінки при здійсненні різних управлінських впливів на них. А саме на основі результатів такого аналізу тільки й можна розробляти обґрунтовані рекомендації стосовно вибору найбільш доцільного управління з позицій оптимального досягнення визначених цілей системи.

Для ілюстрації цього положення наведемо кілька типових помилок, зумовлених саме відсутністю належної логіко-методологічної підготовки та гли-

бокого розуміння студентами навіть сенсу того, що їм слід робити в тій чи іншій ситуації. Першою з цих помилок слід назвати відсутність уміння як змістовної, так і тим більш математичної постановки задачі, яку необхідно розв'язати. Йдеться про формальне запам'ятовування тих підходів і методів формування моделей, які їм викладалися в процесі навчання, і цілковиту розгубленість при найменшій спробі зміни умов. Другою досить поширеною помилкою виявляється відсутність логіки вибору цільової функції та самостійного визначення обмежень. Сьогодні сама логіка цілепокладання досить детально досліджена О. С. Пономарьовим [7]. Вона доведена до можливості практичної розробки підходів до її застосування, в тому числі й при побудові різних економіко-математичних моделей.

Третя досить поширена методологічна помилка студентів при розробці моделей зумовлена недостатнім розумінням ними фізичного та економічного сенсу використовуваних змінних. В результаті вони, не дуже замислюючись, можуть сумувати різномірні величини: людей, гроші, матеріали тощо. Коли ж питаєш, що ж можна отримати в результаті такої операції, вони тільки кліпають очима, не розуміючи, чого від них вимагають.

Існує й ціла група помилок, пов'язаних не тільки з недостатнім рівнем розуміння економічної природи досліджуваних явищ і нездатністю студентів описати мовою математики відомі закономірності, а й з відсутністю бачення різних сингулярностей і здатністю використовувати їх для виявлення певних граничних умов функціонування систем чи межових рівнів інтенсивності управлінських чи регулятивних впливів на ці системи і навіть для виявлення фізичних умов працездатності самих систем.

Нарешті, узагальнюючи викладений матеріал, слід зазначити, що одна з основних причин поширення різних помилок при розробці та використанні студентами економіко-математичних моделей дійсно зумовлена їх вкрай недостатньою логіко-методологічною підготовкою (як, до речі, недостатнім рівнем такої підготовки переважної більшості фахівців). Через це майбутні економісти не в змозі збагнути, що методи і моделі, які використовують математичний інструментарій, застосування оптимізаційних підходів при розробці управлінських рішень забезпечує якісно вищий рівень наукового обґрунтування цих рішень і дають змогу знайти ефективні варіанти розвитку економічної ситуації, всебічно оцінити їх і вибрати з множини можливих найбільш раціональні, а можливо й оптимальні. Адже розв'язування задач управління соціально-економічними системами без використання моделей і методів економічної кібернетики здійснюється добре відомими вольовими методами, ефективність яких, як свідчить аналіз їх результатів, навіть у найкращих випадках досягають 10-20 % можливого її рівня.

Взагалі завдання спеціальності «Економічна кібернетика» полягає у підготовці висококваліфікованих фахівців широкого профілю, призначених для

виконання аналітичних робіт в економічних, соціально-економічних, виробничих, фінансових та інших складних системах, у сфері банківського і страхового бізнесу, в маркетингу, науково-дослідних і навчальних закладах. Вони стають необхідними і інформаційно-обчислювальних і аналітичних установах, в органах планування і управління організаційними і соціально-економічними системами. Сферою їх діяльності виступає розв'язання задач аналізу і прогнозування, планування і бухгалтерського обліку у галузі фінансів, комерції, а також маркетингу і менеджменту і навіть статистики, демографії, соціології. В компетенції фахівців з економічної кібернетики є розробка і експлуатація інформаційних систем соціального управління і систем підтримки прийняття управлінських рішень, створення програмних продуктів, підготовки кадрів економістів тощо. У більшості випадків зусилля цих фахівців мають бути спрямовані на ефективне розв'язання різноманітних соціально-економічних проблем з використанням потужного інструментарію економіко-математичного моделювання і комп'ютерних технологій.

Добре відомо, що функціонування сучасних виробничих і соціально-економічних систем та управління ними часто відбувається в умовах істотної інформаційної невизначеності й ризику. При цьому існує достатньо широкий спектр як видів ризиків, так і причин їх виникнення. В кожному конкретному випадку необхідно застосовувати відповідні підходи до визначення множини можливих альтернатив поведінки і вибору найдоцільнішої з них. А все це вимагає від фахівців не тільки належних знань, а й креативних здібностей та розвиненої інтуїції, оскільки далеко не для кожної можливої ситуації існують стандартні, розроблені й надійно апробовані практикою моделі й навіть підходи до їх розробки. І тут знов вкрай необхідною стає високий рівень логіко-методологічної компетентності фахівців.

Вона має включати навички системного аналізу складних проблемних ситуацій і правильно визначати цілі відповідних систем і цілі розв'язання цих ситуацій, уміння правильно обирати раціональні засоби і способи досягнення визначених цілей, побудову адекватних моделей та їх використання для дослідження функціонування систем, можливих варіантів їх розвитку при різних умовах, а також розробка обґрунтованих рекомендацій стосовно доцільних управлінських рішень, ресурсного й іншого забезпечення процесів реалізації цих рішень, які необхідні для досягнення бажаних цілей.

Більш того, потреба у висококваліфікованих, логічно і методологічно підготовлених фахівцях з економічної кібернетики постійно зростатиме з подальшим розвитком ринкового характеру функціонування національної економіки. Адже посилення конкуренції як її невід'ємного атрибуту та ускладнення самого конкурентного середовища зумовлює появу принципово нової ситуації. За цих умов виявляється, що якість стратегії розвитку будь-якого підприємства, фірми чи організації та успішність її реалізації значною мірою ви-

значатимуться не стільки наявністю фінансових та інших ресурсів, скільки якістю, обґрунтованістю та своєчасністю прийняття управлінських рішень. А їх якість та обґрунтованість залежить від адекватності, повноти й коректності модельного опису об'єкта, процесів, що в ньому відбуваються, та проблеми, на розв'язання якої і має бути спрямоване це рішення. Забезпечення ж якості самих цих моделей та характеру їх використання стає основним показником рівня професійної, в тому числі логіко-методологічної компетентності фахівців з економічної кібернетики.

Іншими словами, тепер, в постіндустріальному глобалізованому суспільстві поряд з конкуренцією продукції, ресурсів та використовуваних технологій, настає епоха конкуренції стратегій і моделей розвитку, які, власне, і визначають і види продукції, й необхідні ресурси і технології, що мають забезпечити істотні конкурентні переваги відповідної організації.

Висновки. Виконане дослідження й досвід практичної педагогічної роботи автора у сфері підготовки фахівців з економічної кібернетики дозволяють дійти таких висновків. По-перше, постійне ускладнення умов виробничо-економічної і підприємницької діяльності взагалі в умовах глобалізації світогосподарських зв'язків все більш вимагає використання надійних, науково обґрунтованих економіко-математичних моделей і методів економічної кібернетики, а допомогою яких можна забезпечити підготовку, прийняття та реалізацію оптимальних управлінських рішень.

По-друге, розробка і використання економіко-математичних моделей вимагає від фахівців цілого комплексу спеціальних знань не тільки з економіки, а й з кібернетики, математики, логіки та інших галузей наукових і практичних знань, що вимагає організації їх відповідної професійної підготовки. По-третє, педагогічний досвід такої підготовки свідчить про те, що в умовах недостатньої якості сучасної шкільної освіти навіть належне вивчення студентами математики і спеціальних методів кібернетики ще не забезпечує бажаного рівня їх професійної компетентності, оскільки через відсутність логіко-методологічної підготовки вони підходять до формування моделей і вибору використовуваних методів суто формально, не особливо замислюючись над економічною сутністю об'єктів і явищ, які вони прагнуть моделювати, та зміних і їх взаємозалежностей, що може зумовлювати появу певних принципових помилок і зводити нанівець всі їх зусилля.

Нарешті, по-четверте, з урахуванням фактичної ситуації з підготовкою фахівців з економічної кібернетики. Уявляється необхідною розробка нової ефективної методики викладання їм не тільки дисциплін спеціальності, а й математики, системного аналізу, логіки та методології побудови економіко-математичних моделей та їх використання для дослідження реальних задач.

Вважаємо доцільними **напрямами подальших розвідок** у сфері підвищення якості професійної підготовки і перш за все формування логіко-

методологічної компетенції фахівців з економічної кібернетики розробку ефективної, дидактично обґрунтованої педагогічної системи цієї підготовки. Вона повинна поєднувати високий рівень їх теоретичної, насамперед економічної та математичної компетенції, чіткі світоглядні позиції і систему методологічних принципів і можливість практичного застосування знань.

Список літератури: 1. *Геєць В.М., Лисенко Ю.Г., Вовк В.М.* та ін. Економічна кібернетика: Підручник у 2-х томах. - ТОВ "Юго-Восток Лтд" Донецьк, 2005. - 508 с. 2. *Дацко М. В.* Дослідження операцій в економіці : навч. посіб. / М. В. Дацко, М. М. Карбовник. – Львів, Ліга-Прес, 2009. – 285 с. 3. *Заруба В.Я.* Аналитическое проектирование мотивационных процедур планирования: монография. – Харьков: БизнесИнформ, 1998. – 248 с. 4. *Клебанова Т. С., Кизим М. О., Черняк О. І.* та ін. Математичні методи і моделі ринкової економіки: Навчальний посібник. – Харків: ВД «ІНЖЕК», 2010. – 456 с. 5. *Пономарьов О. С.* Самоорганізація і управління в соціальних системах // Теорія і практика управління соціальними системами. – 2003.– № 2. – С. 37-46. 6. *Акофф Р.* Акофф о менеджменте / Пер. с англ.. – СПб.: Питер, 2002. – 448 с. – (Серия «Теория и практика менеджмента»). 7. *Пономарьов О. С.* Логіка ціле покладання в структурі людської діяльності // Філософія і сучасність. – 2009. – № 3. – С. 36-45.

Bibliography (transliterated): 1. GeEts V.M., Lisenko Yu.G., Vovk V.M. та In. Ekonomichna kibernetika: Pidruchnik u 2-h tomah. - TOV "Yugo-Vostok Ltd" Donetsk, 2005. - 508 s. 2. Datsko M. V. Doslidzhennya operatsiy v ekonomitsi : navch. posib. / M. V. Datsko, M. M. Karbovnik. – Lviv, Liga-Pres, 2009. – 285 s. 3. Zaruba V.Ya. Analiticheskoe proektirovanie motivatsionnyih protsedur planirovaniya: monografiya. – Harkov: BiznesInform, 1998. – 248 s. 4. Klebanova T. S., Kizim M. O., Chernyak O. I. та In. Matematichni metodi i modeli rinkovoyi ekonomiki: Navchalniy posibnik. – Harkiv: VD «INZhEK», 2010. – 456 s. 5. Ponomarov O. S. Samoorganizatsiya i upravlinnya v sotsialnih sistemah // Teoriya i praktika upravlinnya sotsialnimi sistemami. – 2003.– # 2. – S. 37-46. 6. Akoff R. Akoff o menedzhmente / Per. s angl.. – SPb.: Piter, 2002. – 448 s. – (Seriya «Teoriya i praktika menedzhmenta»). 7. Ponomarov O. S. Logika tsile pokladannya v strukturі lyudskoYi dlyalnostі // Filozofiya i suchasnist. – 2009. – # 3. – S. 36-45.

А. О. Харченко

ФОРМУВАННЯ МЕТОДОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТ- НІХ ЕКОНОМІСТІВ

Показано необхідність застосування сучасних економіко-математичних методів і моделей в дослідженні складних соціально-економічних систем та управління їх функціонуванням і розвитком. Розглянуто зміст і характер професійної діяльності фахівців з економічної кібернетики, які визначають зміст їх підготовки. Наведено типові помилки студентів при побудові математичних

моделей досліджуваних систем. Обґрунтовано необхідність посилення логіко-методологічної підготовки фахівців.

А. А. Харченко

**ФОРМИРОВАНИЕ МЕТОДОЛОГИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ
БУДУЩИХ ЭКОНОМИСТОВ**

Показана необходимость применения современных экономико-математических методов и моделей в исследовании сложных социально-экономических систем и управления их функционированием и развитием. Рассмотрены содержание и характер профессиональной деятельности специалистов по экономической кибернетике, которые определяют содержание их подготовки. Приведены типовые ошибки студентов при построении математических моделей исследуемых систем. Обоснована необходимость логико-методологической подготовки специалистов.

A. Kharchenko

**FORMING OF METHODOLOGICAL COMPETENCE OF FUTURE
ECONOMISTS**

The necessity of application of modern economic and mathematic methods and models is shown for research of the complex socio-economic systems and management their functioning and development. Specialists of economic cybernetics maintenance and character of professional activity is considered, which determine maintenance of their preparation. The model errors of students are resulted at the construction of mathematical models of the probed systems. The necessity of logical and methodological preparation of specialists is grounded.

Стаття надійшла до редакції 03.02.2012 р.

УДК: 378

Доля А. В.

м. Харків, Україна

**РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ
ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ**

Постановка проблеми. На межі ХХ–ХХІ століть у соціальному житті відбулися значні зміни, що призвели до формування нового типу суспільства – інформаційного. За визначенням В.Г. Кременя, інформаційне суспільство, незважаючи на його матеріальне вираження, таке як інформаційна техніка, є “багатоаспектним, об’єктивно зумовленим етапом у розвитку людства і супроводжується двома провідними тенденціями сучасної цивілізації: